

na iskrcaj samog pamuka. Iz odnosnih brojača slijedi da je s odnosnog broda iskrcano 3.657 bala pamuka.

Ova činjenica slijedi i iz zapisnika od 22. I 68. koji je potpisao predstavnik tuženoga. Iz toga zapisnika slijedi da je u luci Ploče prilikom iskrcaja tereta konstatirano prema brojačkim listićima da je iskrcano ukupno 3.657 bala tj. 10 bala više, a teret je preuzelo špeditersko poduzeće, koje će provjeriti stvarno stanje kod primaoca. Da je ta količina iskrcana iz tužiteljeva broda "Kupres" slijedi i iz "Pregleda dnevnog iskrcaja tereta", poduzeća "Jugoinspekt". Prema tomu tužitelj je dokazao da je stvarno iskrcao i predao tuženomu 10 bala više.

G. B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 19. V 1969.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Dušan Arneri, prof. dr Branko Jakaša

Prijevoz stvari morem - Osiguranje tereta - Aktivna legitimacija osigurateljeva prema lučkom slagaču - Odgovornost brodaru i slagača - Protest - Solidarna odgovornost više tuženika - Brodar koji predaju istu vrst tereta jednom primaocu na temelju više teretnica ima pravo kompenzirati predani višak iz jedne teretnice s manjkom iz druge - Protest koji primalac upućuje brodaru mora biti jasan i određen - Protest koji sadrži oznaku "u sumnji" koja se oznaka odnosi na teret nije jasan i određen protest, pa zbog toga ne proizvodi nikakve pravne posljedice - Kad slagač pretpostavlja da nije primio onu količinu tereta koja proizlazi iz teretnice, dužan je utvrditi stvarno primljenu količinu robe - Osiguratelj koji je svom osiguraniku nadoknadio štetu za koju je štetu odgovoran lučki slagač, ima pravo od slagača zahtijevati naknadu isplaćene osigurnine pod pretpostavkom da je roba bila osigurana i za štetu za koju je odgovoran slagač - Sud ne može više tuženika solidarno obvezati na naknadu štete ako tužitelj u tužbi nije postavio zahtjev za solidarnu odgovornost tuženika.

Tužitelj je osiguratelj koji je osiguraniku nadoknadio štetu, prvotuženik je brodar, a drugotuženik je lučki slagač. Radi se o manjku 77 sanduka grapefruita za koji manjak tužitelj smatra odgovornim oba tuženika.

Prvostepeni sud rješavajući spor solidarno je obvezao prvo i drugo tuženog na naknadu štete iz razloga jer je nakon provedene rasprave i izvedenih dokaza utvrdio da je prvotučeni glasom teretnice br. 3 bio dužan prevesti i predati na odredištu 77 sanduka grapefruita; da je drugotučeni uložio protest za količine iskrčane po teretnici br. 3 s naznakom da je po toj teretnici primljeno i uskladišteno samo 5 sanduka a da postoji manjak od 72 sanduka uz napomenu "u sumnji"; da je u vezi s izjavom stranaka postojao protest drugotučenog u vezi s tereticama br. 1 i 2 po kojima je primljena veća količina sanduka limuna "u sumnji". Polazeći od nespornih činjenica sud smatra da se tužitelja, u okviru njegovog zahtjeva za naknadu štete, ne tiču odnosi između prvo i drugo tuženog u vezi s viškom po teretnici br. 1 i 2. odnosno manjka po teretnici br. 3, jer predmet spora nije roba iz teretnice br. 1 i 2 već roba iz teretnice br. 3. Iz teretnice br. 3. nesporno je da je tužiteljev pravni sljednik primio samo 5 sanduka grapefruita a ne 77, pa je njegov zahtjev da mu prvo- i drugotučeni solidarno naknade štetu osnovan. Sud smatra da su istaknuti navodi u okviru pojedinih protesta "u sumnji" morali potaknuti prvotučenoga /Lošinjsku plovidbu/ kao i drugotučenog /Luku Koper/ da izvrše detaljni naknadni pregled iskrčanih sanduka po teretnici br. 1, 2 i 3, jer se moglo desiti da je roba prilikom iskrčaja bila pomiješana odnosno uskladištena kod drugotučenoga pod drugom oznakom, ili da postoji takva greška u deklaraciji ukrcane robe obzirom na pojedine teretnice. Ova okolnost ne tiče se primaoca koji svoj zahtjev bazira na sadržaju teretnice br. 3, a koja glasi na 77 sanduka grapefruita, pa su stoga prvo- i drugotučeni u vezi s nastalom situacijom po teretnici br. 3 odgovorni, a mogu međusobno riješiti odnosno pitanje obzirom na neurednu isporuku robe primaocu.

Presudu pobijaju žalbom prvo- i drugotučeni zbog povreda formalnog i materijalnog prava, i predlažu da se pobijana presuda preinače i odbije tužbeni zahtjev.

Povredu prava prvotučeni vidi u tome što smatra da sud nije uzeo u obzir činjenicu koja slijedi iz podnesene dokumentacije, tj. da je on svu količinu robe prema svim trima tereticama iskrčao i predao drugotučenom u luci Koper.

Protest drugotučenoga s navodom "u sumnji" smatra prvotučeni da nije nikakav protest. Ističe da je u protestu potrebno da se nedvojbeno utvrdi manjak odnosno višak iskrčanog tereta. Ako drugotučeni nije bio siguran koliko je koleta primio od svake pošiljke po svakoj teretnici, mogao je to utvrditi ponovnim brojenjem, jer je za to postojala mogućnost. Prvotučeni brodar nije imao razloga da sumnja u tačnost broja

iskrcanih koleta, jer mu je roba bila tačna po broju ukr-
cana u luci Tunis, a iz svih tzv. protesta drugotuženoga
s oznakom "u sumnji" slijedi da je iskrcano 20 sanduka
više i da manjka nije bilo. On smatra, jer nije sumnjao
u ispravnost ukupnog broja iskrcanih koleta prema svim
trima tereticama, da nije bio dužan tražiti ponovno bro-
jenje, jer za njega nije postojala sumnja u manjak, uto-
liko prije što su koleta pošiljaka prema svim trima te-
retnicama nosile iste oznake "GDA MARKES DIVERSESSES" i
njihova je težina bila podjednaka kako se to razabire
iz manifesta. Pošto je brod prvotuženoga svu količinu
prema trima tereticama iskrcao u potpunom broju, nije
bilo razloga sumnje u iskrcane količine, pa smatra da
za navodni manjak nije odgovoran.

Drugotuženi povredu prava vidi u tome što smatra da on
nije odgovaran za naknadu štete.

Ističe da obzirom na postavljeni zahtjev i razliku odgo-
vornosti prvotuženoga kao brođara i odgovornosti luke kao
stivadora ne može se raditi o solidarnoj odgovornosti.
Odgovornost brođara slijedi iz obaveze da preveze i preda
odredjenu količinu robe na odredištu drugotuženom kao iz-
vršiocu pretovara. Odgovornost drugotuženog sastoji se u
obavezi da izvrši naručene usluge prema prihvaćenim dispo-
zicijama ili posebno sklopljenim ugovorima. Prihvaćenom
dispozicijom br. 2307 od 24. III 1967. g. drugotuženi je
u izvršenju te narudžbe kao i istovremene narudžbe za
istovar limuna izvršio iskrcaj robe prateći tu operaciju
brojanjem. Kako je prilikom brojenja, a nakon toga prili-
kom uskladištenja utvrđjena razlika, od toga je načinjen
protest brođaru i obaviješten je predstavnik primaoca
- špediter.

Smatra da je drugo-tuženi izvršio svoju dužnost u cije-
losti u skladu s dispozicijom i općim uvjetima svoga rada.
Ističe da je riječ "u sumnji" u protestu koji je dao bro-
đaru, i o tome obavijestio špeditera, signal zainteresira-
nim stranama, tj. brođaru i primaocu odnosno njegovom
špediteru da pristupe ostvarenju svojih prava iz ugovora
o prijevozu u vezi s odredbama lučkih uzansa br. 27.

Dalje ističe da je drugotuženi izvršio svoju dužnost
pažnjom urednog poslovnog partnera i u skladu sa svojim
općim uvjetima, pa ako su stranke iz ugovora o prijevozu
robe propustile, nakon što su primile protest, da rasčiste
svoje uzajamne odnose, ne može odgovarati drugotuženi.

Drugostepeni sud je uvažio prvotuženikovu žalbu i preina-
kom prvostepene presude brođara oslobodio dužnosti naknade
štete iz ovih razloga:

Prvostepeni sud rješavajući spor nije imao osnove da prvo i drugo tuženoga obveže na solidarno plaćanje utuženog potraživanja, jer takav zahtjev nije postavljen u tužbi ni u toku spora s jedne strane, a s druge strane iz samog odnosa ne proizlazi solidarna odgovornost tuženih.

Što se tiče žalbenih prigovora prvotuženog valja istaći da su prigovori prvotuženoga osnovani. U toku spora prvotuženi je dokazao da je roba koju je preuzeo na prijevoz po spornoj teretnici br. 3, kao i po teretnicama br. 1 i 2 koje nisu predmet spora, imala iste oznake, tj. "GDA MARKES DIVERSSES", što slijedi iz priloženog manifesta. Nadalje dokazao je prvotuženi da je po teretnici br. 1 i 2 predao drugotuženom kao predstavniku primaoca robe 20 sanduka više, te da ukupan broj sanduka po teretnicama br. 1, 2 i 3 odgovara broju koji je primio na prijevoz.

Osnovan je prigovor prvotuženog da protest s navodom "u sumnji" nije pravi protest. Protest s navodom "u sumnji" po nalazu ovog suda nema efekta prebacivanja tereta dokaza na brodar, jer protest u smislu odredaba čl. 71. Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova /Sl. FNRJ br. 25/59/ mora biti jasan i određen, što protest s oznakom "u sumnji" nije. Ovakav protest upravo nameće dužnost da primalac odnosno njegov pomoćnik /Stivador/ koji ga podnosi riješi sumnju pouzdanim utvrđivanjem činjeničnog stanja. Ako je primalac obaviješten od strane stivadora kopijom ovakovog protesta da postoji sumnja o manjku pa da je primalac odnosno njegov špediter dužan poduzeti potrebne mjere u skladu s odredbama Lučkih uzansa br. 27 da se utvrdi pravo stanje, tj. dužan je tražiti ponovno brojenje i utvrđenje iskrcajnih količina. Doduše ovo je dužnost i brodareva ako obzirom na činjenicu i sve okolnosti postoji opravdana sumnja pa čak i vjerojatnost da je iskrcajano manje robe nego je navedeno u teretnici, tj. ako je protest jasan i određen. Navodjenje riječi "u sumnji" po nalazu ovog suda ne može brodaru nametnuti obavezu da traži naknadno utvrđivanje i brojenje iskrcajnih komada, a napose ne u slučaju kao što je sporni kad je zbrajanjem triju protesta, koja su uslijedila istoga dana doduše po raznim teretnicama, slijedilo da je prema trima teretnicama iskrcajano ukupna količina robe koja je primljena na prijevoz. U ovakovom slučaju brodar je opravdano bio u uvjerenju da je i prema spornoj teretnici skrcio upravo onu količinu koju je primio na prijevoz prema svim trima teretnicama i s oznakama koje je odnosna roba imala. Protivno dokazati dakle imao je primalac. U toku spora upravo s protestima drugotuženoga utvrđeno je da je brodar iskrcao ukupnu količinu tereta koju je prema raznim teretnicama primio na prijevoz, pa prema tome tužitelj kao pravni sljednik primaočev nije uspio dokazati da

mu je brodar prema odnosnim teretnicama predao 72 sanduka manje, odnosno da je iskrčan manjak prema teretnici br. 3 od 72 sanduka. Ovu činjenicu naime u toku spora tužitelj nije ničim dokazao. Istina je da svaka teretnica predstavlja cjelinu za sebe i da nosi vlastitu sudbinu. Međutim ako se radi o manjku, tada taj manjak treba nesumnjivo dokazati, a brodar može drugim sredstvima dokazati da je stvarno primaoca, odnosno njegovom punomoćniku, predao čitavu količinu robe, a ne manje.

Obzirom na okolnost da je u toku spora brodar dokazao da je punomoćniku primaoca tj. drugotuženom predao svu količinu robe, a što slijedi upravo iz odnosa triju protesta, ne može se uzeti da je tužitelj dokazao da je njegov prednik tj. primalac - osiguranik prema odnosnoj teretnici primio manju količinu robe nego je bila naznačena u odnosnoj teretnici, pa je stoga i zahtjev tužiteljev prema prvotuženomu neosnovan.

Drugostepeni sud je uvažio žalbu drugotuženoga s tim da je dio prvostepene presude koji se na njega odnosi ukinuo i stvar vratio prvostepenom sudu na ponovno rješavanje iz ovih razloga:

U toku spora prvostepeni sud obzirom na zauzeto stajalište nije posebno ispitivao odnos drugotuženoga prema tužitelju kao pravnog sljednika primaoca robe svoga osiguranika, niti pitanje u kakvom je odnosu drugotuženi kao stivador prema tužitelju.

Prema priloženoj dokumentaciji odvijanje posla koji je priložio drugotuženi slijedi da je drugotuženi primio od osiguranikovog špeditera dispozicije da 75 sanduka /grapefruta cca 1700 kg, i cca 293 kg limuna/ iskrca i uskladišti, da ih važe i odvoji po markacijama naznačenim na sanducima, i da po završenom uskladištenju izda potvrdu uskladištenja i težinske iskaze. Isto takovu dispoziciju primio je drugotuženi od drugog primaoca robe tj. da prihvati i iskrca 14.467 sanduka tuniskog limuna.

Iz potvrda o uskladištenju robe, koje je potvrde u skladu sa primljenim nalogom drugotuženi izdao špediteru prednika tužiteljeva, slijedi da je drugotuženi primio u svoje skladište 5 sanduka grapefruta i 15.155 sanduka limuna utuženih od 278.735 kg. a iz potvrde o uskladištenju br. 25 slijedi da je drugotuženi po nalogu špediterovu primio na uskladištenje 14.697 sanduka tuniskog limuna u težini od 292.339 kg, dakle više nego je prema nalogu trebao da primi.

Iz ove dokumentacije slijedi da je drugotuženi kao stivador po nalogima svojih stranaka postupao nepravilno i nije uskladio kao uredan privrednik različite naloge u pogledu robe koju je iskrcaavao s broda. Nakon što je drugotuženi primio robu i znao da postoji nesklad između primljenih naloga i dokumentacije s broda, a što slijedi iz njegovih protesta "u sumnji", trebao je postupiti u skladu dobivenih naloga i utvrditi koja količina pripada komu nalogodavcu, te izručiti svakom nalogodavcu onu količinu robe koja na njega otpada. Da li je drugotuženi tako postupio iz spisa se ne može razabrati.

Drugo pitanje koje se nužno nameće jest pitanje da li je u odnosu tužiteljevu prema drugotuženom postojao ili postoji neposredni pravni odnos. Naime spisu nije priložena polica osiguranja te nije moguće utvrditi da li je sporna roba na koju se odnosi spor bila osigurana samo na relaciji dok se nalazila na brodu, ili je bila osigurana po institutskim klauzulama od skladišta prodavčeva do skladišta kupčeva. Ako roba nije bila osigurana po institutskim klauzulama koje sadrže klauzulu "od skladišta do skladišta", tada iz osiguranja nema ni posrednog ni neposrednog odnosa između tužitelja i drugotuženoga, te zahtjev tužiteljev prema drugotuženom ne bi imao mjesta.

Medjutim ako je roba bila osigurana po jednoj od institutskih klauzula /PPA, ili WA ili AAR/, tada je osiguranje u predmetnom slučaju bilo do skladišta primaočeva, te je drugotuženi bio medjuskладишtar. U takovom slučaju iz sklopljenog osiguranja tužitelj bi imao zahtjev od drugotuženoga za štetu ili gubitak osiguranog tereta koji se desio za vrijeme dok se roba nalazila kod njega, te bi drugotuženi bio pasivno legitimiran za nastalu štetu tužitelju. Za takav slučaj potrebno je utvrditi kako je i na koji način došlo do štete i eventualno činjenicu da li je osiguranik tužiteljev uopće pretrpio štetu, ili barem onoliko štetu kako bi to slijedilo iz teretnice br. 3.

Naime, ako drugotuženi dokaže da je svom nalogodavcu koji je bio špediter osiguranikov, predao u stvaru svu količinu sanduka prema dispozicijama, tada se ne može uzeti da bi osiguranik bio oštećen za 72 sanduka grapefruita, jer je primio eventualno umjesto 72 sanduka grapefruita 72 sanduka limuna, dakle određenu količinu druge robe više, te njegova šteta ne bi mogla iznositi vrijednost gubitka prema jednoj teretnici grapefruita u čitavoj količini. U takovom slučaju ako to drugotuženi dokaže nema odgovornosti drugotuženog za eventualni manjak u količini, a niti je on odgovoran za eventualni manjak obzirom na vrstu robe. Naime

skladištar nije dužan ispitivati u odnosu prema svom nalogodavcu da li je primio u sanducima, jednu ili drugu robu, a još manje nosi odgovornost prema osiguratelju za eventualne nepravilne postupke prema osiguratelju svoga nalogodavca, tj. osiguranika i krajnjeg korisnika robe.

Budući da prvostepeni sud u toku spora nije ispitao sva ova pitanja, a niti utvrđuje dovoljno činjenično stanje da bi se mogla donijeti odluka u odnosu na drugotuženoga, valjalo je presudu u tom dijelu ukinuti i stvar vratiti prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje i suđenje.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će prvenstveno utvrditi na koji način i kako je bila roba osigurana, tj. da li od skladišta pošiljaočeva do skladišta primaočeva, a nakon toga da li je drugotuženi u odnosu na dobivene naloge postupao kao uredan stivador i skladištar, pa će tek tada moći donijeti pravilnu presudu.

G. B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE
Drugostepena presuda od 20. V 1969.

Vijeće: dr Ernest Vajić, dr Dušan Arneri, dr Ivo Ernst

Prijevoz kamionom - Plaćanje vozarine - Primalac koji primi robu zajedno s tovarnim listom dužan je platiti vozarinu iako o dužnosti plaćanja vozarine u tovarnom listu nije ništa navedeno - Pošiljalac će, pod ovom pretpostavkom, biti dužan platiti vozarinu ako je tu obavezu preuzeo u ugovoru o prijevozu

Tužitelj je vozar, a tuženik je pošiljalac robe koji je s vozarom sklopio ugovor o prijevozu. Tužitelj u tužbi navodi da mu tuženik duguje vozarinu za izvršeni prijevoz, navodeći da je tuženik kao pošiljalac dužan platiti iznos.

Prvostepeni sud je udovoljio tužbenom zahtjevu.

U obrazloženju presude navedeno je, obzirom na činjenicu da primalac odbija plaćanje prijevozne usluge, tužitelj nije dužan ispitivati odnose između pošiljaoca i primaoca pošiljke, pa kako u prijevoznici nije naznačeno tko plaća